

mł. bryg. mgr inż. **Jacek ZBOINA**

Z-ca Dyrektora CNBOP PIB

ds. certyfikacji i dopuszczeń

PRAWO NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

**– system monitorowania zmian w rozporządzeniu dotyczącym
świadectw dopuszczenia**

**Law to safety and fire protection - system of monitoring changes in the
regulation on the approval certificates**

Streszczenie:

W artykule przedstawiono system monitorowania zmian w rozporządzeniu dotyczącym świadectw dopuszczenia wdrożony przy nowelizacji w 2010 roku. W artykule opisano i przedstawiono innowacyjność podejścia do zagadnienia, jakim jest nowelizacja przepisu prawa w randze rozporządzenia, które reguluje zasady dopuszczania wyrobów stosowanych w ochronie przeciwpożarowej w Polsce. Opisano ponadto unikalny wdrożony system monitoringu zmian wymagań, a także internetową aplikację służącą zgłaszaniu uwag przez podmioty zainteresowane, jak również wykorzystywaną do analizy potrzeb i na bieżąco przygotowywania kolejnych nowelizacji przepisu.

Summary:

This article presents a system of monitoring changes in the regulation for the approval of certificates which was implemented in the amendment in 2010. This article presents innovative approaches to the subject, which is an amendment to a rule of law in the rank of the Regulation that governs the rules of product admission used in fire protection in Poland. Moreover it describes a unique implemented system of monitoring changes of requirements and internet application used by stakeholders to report comments, as well as used for the analysis of needs and current preparation of next amendment of the provision.

Słowa kluczowe: ochrona przeciwpożarowa, bezpieczeństwo, dopuszczenia wyrobów, ocena zgodności, badania,

Keywords: fire protection, security, approval of products, conformity assessment, testing,

Wstęp

W nawiązaniu do publikowanych wcześniej w naszym kwartalniku wielu artykułów, zarówno dotyczących świadectw dopuszczenia, wymagań techniczno – użytkowych (WTU), a także ich nowelizacji, w poniższym artykule w kilku słowach o unikatowym podejściu do nowelizacji przepisu, jakim jest rozporządzenie MSWiA dotyczące świadectw dopuszczenia¹ i stworzonym system monitorowania zmian w tym rozporządzeniu. Przedstawiając system monitorowania zmian w rozporządzeniu dotyczącym świadectw dopuszczenia konieczne jest krótkie przypomnienie ważnych faktów dotyczących „budowy” przepisów dotyczących oceny zgodności wyrobów stosowanych w ochronie przeciwpożarowej i unikalności aktualnie stworzonych „narzędzi ich aktualizacji”, tj. systemu monitorowania skutków zmian, bieżącego zbierania uwag i potrzeb, a także przygotowywania zmian na potrzeby nowelizacji przepisu. Na poniższym rysunku przedstawiono ogólne informacje dotyczącą ewolucji przepisów dotyczących dopuszczeń wyrobów począwszy od 1982 roku, od kiedy to przez blisko 10 lat prowadzono badania i atestację wyrobów stosowanych w ochronie przeciwpożarowej:

Ryc. 1 Dopuszczenia wyrobów stosowanych na potrzeby ochrony przeciwpożarowej w latach 1982-2012 (źródło opracowanie własne)

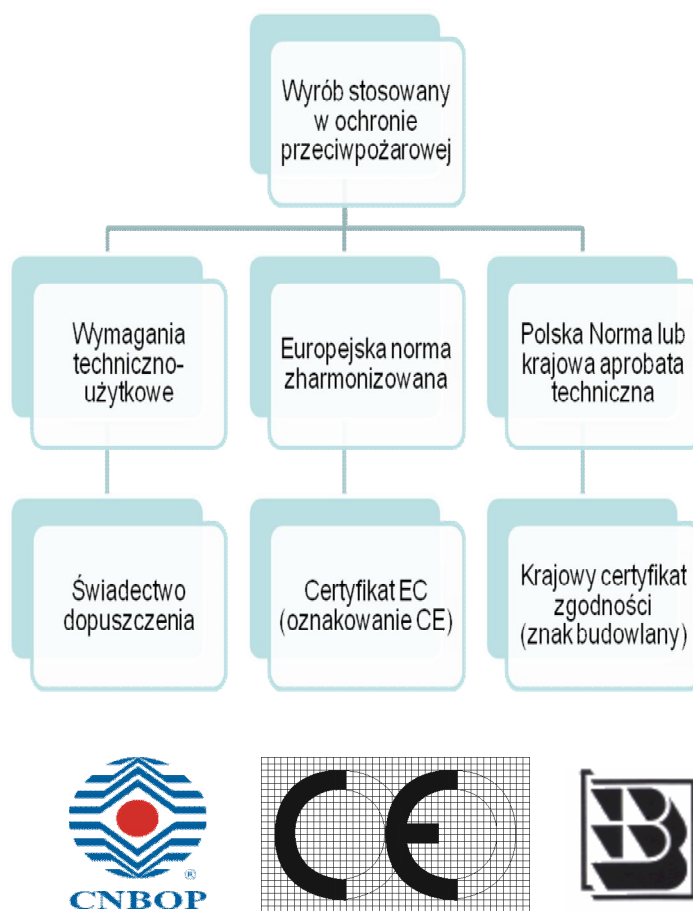
Fig. 1 Approval of the products used for fire protection in the years 1982 - 2012

Jak można zaobserwować na powyższym rysunku, w latach 1982 - 2012 system oceny zgodności wyrobów stosowanych na potrzeby ochrony przeciwpożarowej ulegał czterokrotnie

¹ rozporządzenie z dnia 27 kwietnia 2010 zmieniające rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie wykazu wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania (Dz. U. Nr. 85 poz. 553)

istotnym zmianom. Zmiany te poza trybem oceny zgodności i zakresu badań wyrobów (odpowiednio atestacja – dopuszczenia – certyfikacja i dopuszczenia) polegały przede wszystkim na zmianach w grupach wyrobów objętym zakresem dopuszczenia i zmianie wymagań stawianych im w procesie dopuszczenia.

Odnosząc się do aktualnego systemu dopuszczeń wyrobów² wprowadzanych do użytkowania lub wykorzystywanych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej, podkreślić należy, iż koreluje on z systemem wymagań zasadniczych określonych prawem UE³. Na poniższym rysunku przedstawiono ogólną ideę dopuszczeń i certyfikacji wyrobów stosowanych w ochronie przeciwpożarowej dla wyrobów będących wyrobami budowlanymi w rozumieniu ustawy o wyrobach budowlanych⁴.

Ryc. 2 Idea dopuszczeń i certyfikacji wyrobów stosowanych w ochronie przeciwpożarowej na przykładzie wyrobów budowlanych
(Źródło: opracowanie własne)

Fig. 2 The idea of approvals and certification of products used in fire protection on the example of construction products.

² Na podstawie Art. 7 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U.2002 Nr147, poz. 1229 z późniejszymi zmianami)

³ Dyrektywy nowego podejścia UE

⁴ ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. Nr 92, poz. 881)

Jakie wyroby?

To wydaje się proste pytanie, tym niemniej sprawia liczne problemy zarówno w ramach „stosowania” rozporządzenia dotyczącego świadectw dopuszczenia⁵, jak i w ramach prac nad jego nowelizacją. Mimo, iż w załączniku do tego rozporządzenia wyszczególniono zarówno listę wyrobów (w 15 grupach), jak i stawiane tym wyrobom w ramach procesu dopuszczenia wymagania techniczno-użytkowe, w praktyce właściwa interpretacja w powiązaniu z innymi przepisami dotyczącymi wymagań zasadniczych⁶ stwarza pewne problemy. Stąd liczne zapytania kierowane również do CNBOP - PIB w sprawie.

Systemową odpowiedzią z naszej strony na te zapytania jest publikacja dokumentów o charakterze pomocniczym, tj. standardów CNBOP PIB seria - ocena zgodności poświęconych właśnie zagadnieniom dotyczącym dopuszczeń i certyfikacji wyrobów stosowanych w ochronie przeciwpożarowej. Standardy CNBOP PIB - ocena zgodności dostępne są na naszej stronie internetowej www.cnbop.pl.

Ryc. 3 Przykłady wyrobów stosowanych w ochronie przeciwpożarowej dopuszczanych i certyfikowanych w CNBOP PIB. (źródło zdjęcia ogólnie dostępne i zdjęcia CNBOP PIB)

Fig. 3 Examples of products used in fire protection approved and certified by CNBOP PIB

⁵ rozporządzenie z dnia 27 kwietnia 2010 zmieniające rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie wykazu wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania (Dz. U. Nr. 85 poz. 553)

⁶ w szczególności wymagań zasadniczych dla wyrobów budowlanych, środków ochrony indywidualnej,...

System monitorowania zmian w rozporządzeniu dotyczącym świadectw dopuszczenia

Faktem jest, iż podejście do nowelizacji tego przepisu w 2010 roku i kontynuowanie tego kierunku jest niezwykle innowacyjne i przy tym kompleksowe z punktu widzenia wymagań na rzecz bezpieczeństwa, potrzeb ratowników a także uwzględnia aktualne możliwości producentów i dostawców wyrobów.

Na czym ta innowacyjność i unikalność podejścia polega?

Jak wygląda proces nowelizacji przepisów od strony legislacyjnej, formalnej, udziału w tych pracach zainteresowanych podmiotów, konsultacji, etc. Większość czytelników zapewne wie. Jest to, bez wątpienia, trudny proces w wyniku, którego powstają konkretne zapisy przepisów, które po wejściu w życie mają określone skutki, konsekwencje. Ocena skutków regulacji jest jednym z trudniejszych zadań w ramach tworzenia, czy nowelizacji przepisów, bowiem najtrudniej w długiej i krótkiej perspektywie ocenić, w jaki sposób i na jakie podmioty przepis będzie miał wpływ. W przypadku opisywanej nowelizacji z 2010 roku i aktualnych prac unikalność polega przede wszystkim:

- na ciągłości tego procesu – rozpoczęty w 2008 roku nie przerwaniu trwa do dziś, (mimo opublikowania nowelizacji w 2010 roku);
- identyfikacji potrzeb przez samych użytkowników końcowych, (a nie przez urzędników, producentów etc.);
- opisanie potrzeb poprzez określenie wymagań dla wyrobów (WTU);
- bieżące zbieranie uwag (przy użyciu nowoczesnych i powszechnie dostępnej aplikacji internetowej) od wszystkim zainteresowanych podmiotów;
- bieżące analizowanie, uwzględnienie lub odrzucanie propozycji zmian WTU, przygotowywanie propozycji nowelizacji WTU, jak i treści przepisu.

Przygotowanie nowelizacji w 2010 roku

W ramach przygotowywania nowelizacji rozporządzenia o świadectwach dopuszczenia, która została opublikowana rozporządzeniem z dnia 27 kwietnia 2010 roku zmieniającym rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. powołano zespół, którego zadaniem było opracowanie propozycji nowelizacji WTU. Decyzja o nowelizacji wynikała z analizy potrzeb Państwowej Straży Pożarnej, a także innych jednostek ochrony przeciwpożarowej, jak również analizy problemów w trakcie procesów dopuszczenia wyrobów prowadzonych przez jednostkę badawczo-rozwojową PSP – Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej Państwowego Instytut Badawczy. Jednym z jasno postawionych przed zespołem celów było zapewnienie, aby wymagania techniczno-użytkowe były adekwatne do aktualnych potrzeb jednostek ochrony przeciwpożarowej. Dlatego właśnie po przeprowadzeniu analizy tych potrzeb Komendant Główny PSP podjął decyzję o powołaniu specjalnego zespołu do opracowania propozycji nowelizacji WTU. Metodyka prowadzenia prac nad nowelizacją tych wymagań była unikalna, a sformułowane wnioski końcowe, poza zasadniczym celem prac zespołu niezwykle ważne. Co istotne i niecodzienne w skład przedmiotowego zespołu weszli przede wszystkim strażacy pełniący służbę w jednostkach ratowniczo-gaśniczych.

Unikalność podejścia do nowelizacji przedmiotowego przepisu polegała ponadto na przyjęciu tezy, iż jest to rozporządzenie dla straży pożarnej i dlatego wymagania dla wyrobów będą odzwierciedleniem potrzeb jednostek ochrony przeciwpożarowej, jeżeli określa je sami strażacy. Zatem sami użytkownicy zdefiniowali swoje potrzeby a specjaliści, urzędnicy, rzeczoznawcy opisali te potrzeby językiem wymagań w przepisie. Innym unikalnym założeniem przy nowelizacji było określenie wymagań, ale nie narzucanie rozwiązań, jednocześnie pozostawiając propozycję rozwiązań spełniających postawione wymagania producentom wyrobów.

Kolejnym ważnym założeniem prac nad nowelizacją była teza, iż przepis należy tak sformułować (wymagania techniczno-użytkowe dla wyrobów), aby dostosować go do wciąż zmieniających się potrzeb jednostek ochrony przeciwpożarowej, przy konsekwentnym działaniu polegającym na tym, iż te potrzeby muszą zdefiniować sami użytkownicy a nie w ich zastępstwie producenci, dostawcy, urzędnicy, czy specjaliści innych branży. Założono także, iż nowelizacja wymagań nie może spowodować obniżenia poziomu ochrony strażak-ratownika, ratowanych, a także obniżenia poziomu ochrony przeciwpożarowej w obiektach budowlanych. Kolejne kierunki przyjęte przy nowelizacji to ograniczenie wymagań do tych najważniejszych, usunięcie wymagań nieprecyzyjnych, usunięcie wymagań aktualnie już nie istotnych dla straży pożarnej.⁷ Mając na uwadze przyjęte podczas tej nowelizacji przybliżone jw. założenia łatwiej będzie w dalszej części wyjaśnić, dlaczego, pomimo opublikowania w 2010 roku nowelizacji, zespół nie przestał pracować do dziś a kolejne zadania dla niego są systematycznie określone, a jego praca nadal nadzorowana i kontrolowane jej postępy.

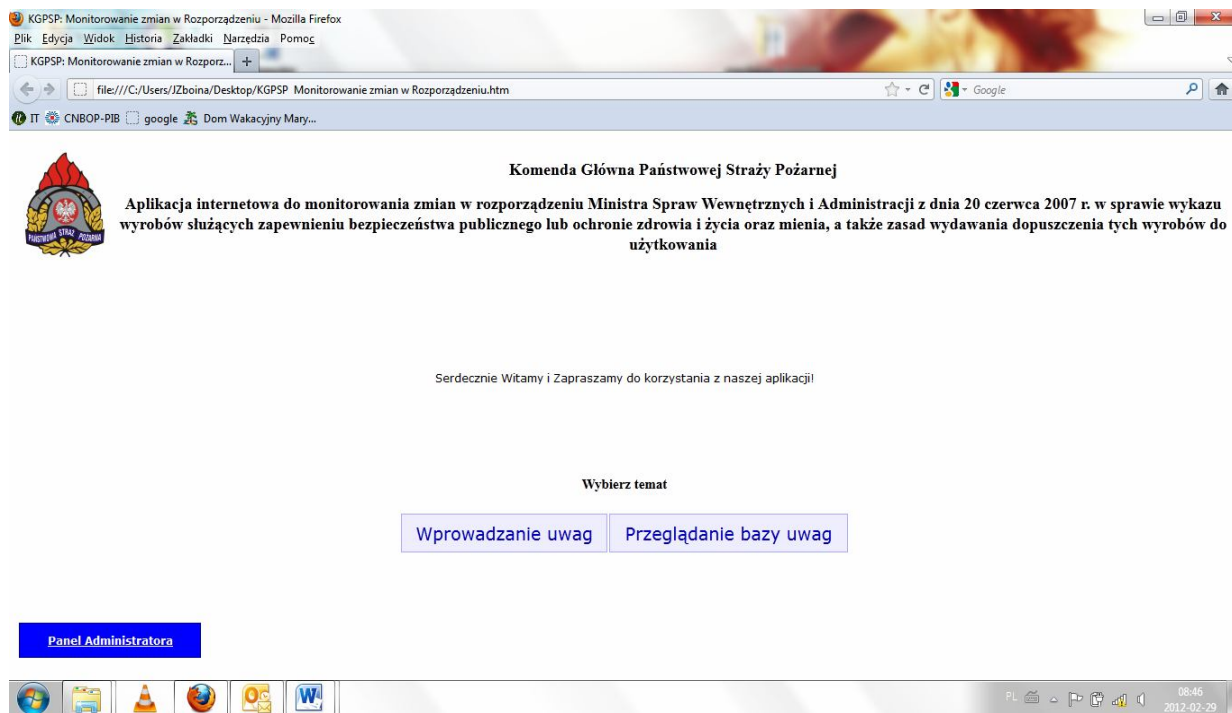
Monitorowanie skutków nowelizacji

Po opublikowaniu nowelizacji w 2010 roku prace zespołu nie zostały zaniechane, a jedynie nieco skorygowano ich charakter i postawiono przed nim kolejne cele. Po pierwsze, wskazano potrzebę monitorowania skutków nowelizacji rozporządzenia dotyczącego świadectw dopuszczenia. Po drugie, wskazano potrzebę bieżącego zbierania uwag, od zainteresowanych podmiotów, na potrzeby przygotowywania kolejnych nowelizacji. Na potrzeby monitorowania tych skutków, a także na potrzeby skutecznego zbierania uwag stworzono specjalną aplikację internetową pozwalającą na zgłaszanie propozycji zmian w przepisie dotyczącym świadectw dopuszczenia wraz z możliwością przedstawiania propozycji konkretnych zapisów i ich uzasadnienia.

Bieżące zbieranie uwag, przygotowanie kolejnych nowelizacji

Na potrzeby sprawnego i bieżącego zbierania uwag, od zainteresowanych podmiotów, w celu przygotowywania kolejnych nowelizacji, stworzono i wdrożono aplikację internetową, która działa pod adresem internetowym - <http://www.monit.straz.gov.pl>. (na stronie internetowej Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej)

⁷ nadbryg. Marek Kowalski Z-ca Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej Rozporządzenie dla straży pożarnej Kwartalnik CNBOP PIB Bezpieczeństwo i technika Pożarnicza nr 2008/3

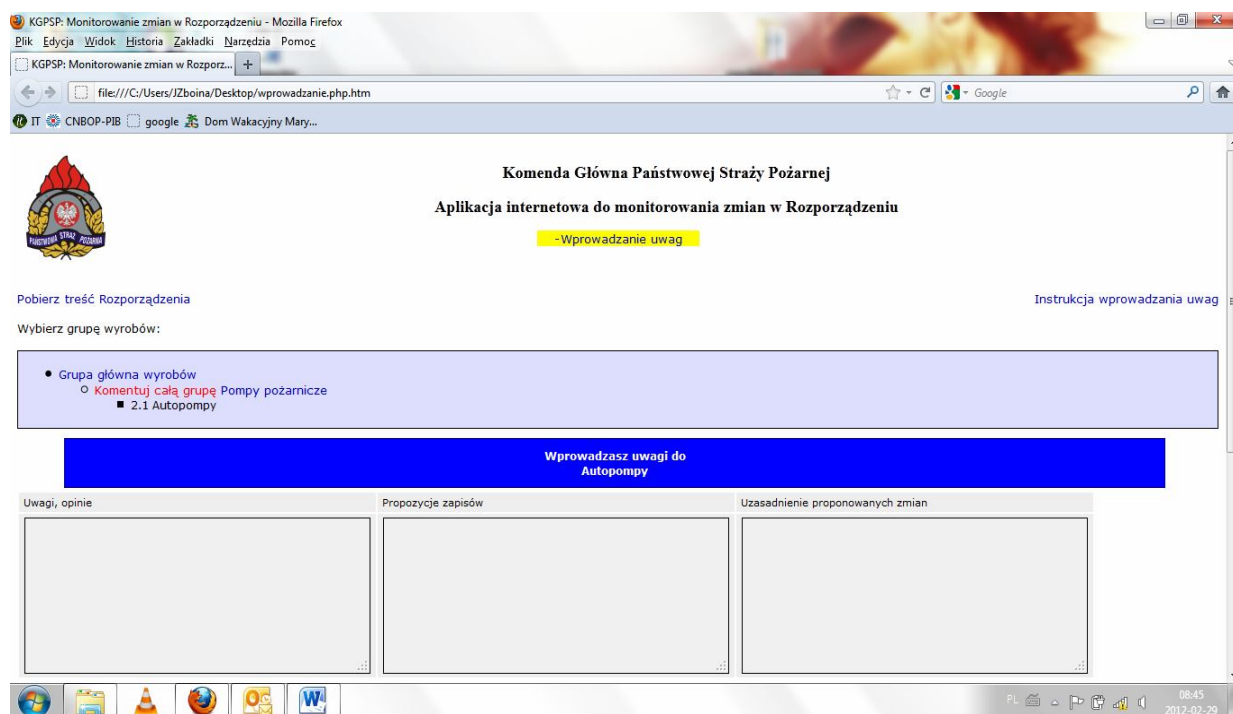

Ryc. 4. Strona główna - Aplikacji internetowej do monitorowania zmian w rozporządzeniu.

(źródło <http://www.monit.straz.gov.pl>)

Fig. 4 Home page of a web application to monitor changes in the regulation.

Po wejściu na stronę internetową <http://www.monit.straz.gov.pl> i uruchomieniu aplikacji (na stronie głównej po kliknięciu – *Wprowadzanie uwag*) mamy możliwość wyboru grupy wyrobów, a dalej samych wyrobów, a także możliwość zgłaszania uwag do treści przedmiotowego rozporządzenia. Po dokonaniu wyboru wyrobu do którego chcemy wnieść propozycję, do wypełnienia mamy 3 pola (*Uwagi, opinie - Propozycje zapisów - Uzasadnienie proponowanych zmian*). Po wprowadzeniu swoich propozycji i/lub uwag przed przesłaniem tej informacji koniecznym jest podanie danych obowiązkowych (*instytucja/osoba fizyczna – nazwa/imię nazwisko – telefon kontaktowy*). Następnie po kliknięciu przycisku – *Zatwierdź* uwaga zostaje przesłana i trafia do bazy uwag.

Ryc. 5 Wprowadzanie uwag - Aplikacji internetowej do monitorowania zmian w rozporządzeniu. (źródło <http://www.monit.straz.gov.pl>)

Fig. 5 Putting comments in web application to monitor changes in the regulation.

Zgłaszane uwagi trafiają do wskazanych admistratorów - zespołu ds. nowelizacji, który na bieżąco je analizuje, rozpatruje i przygotowuje propozycje zapisów nowelizacji

Podsumowanie

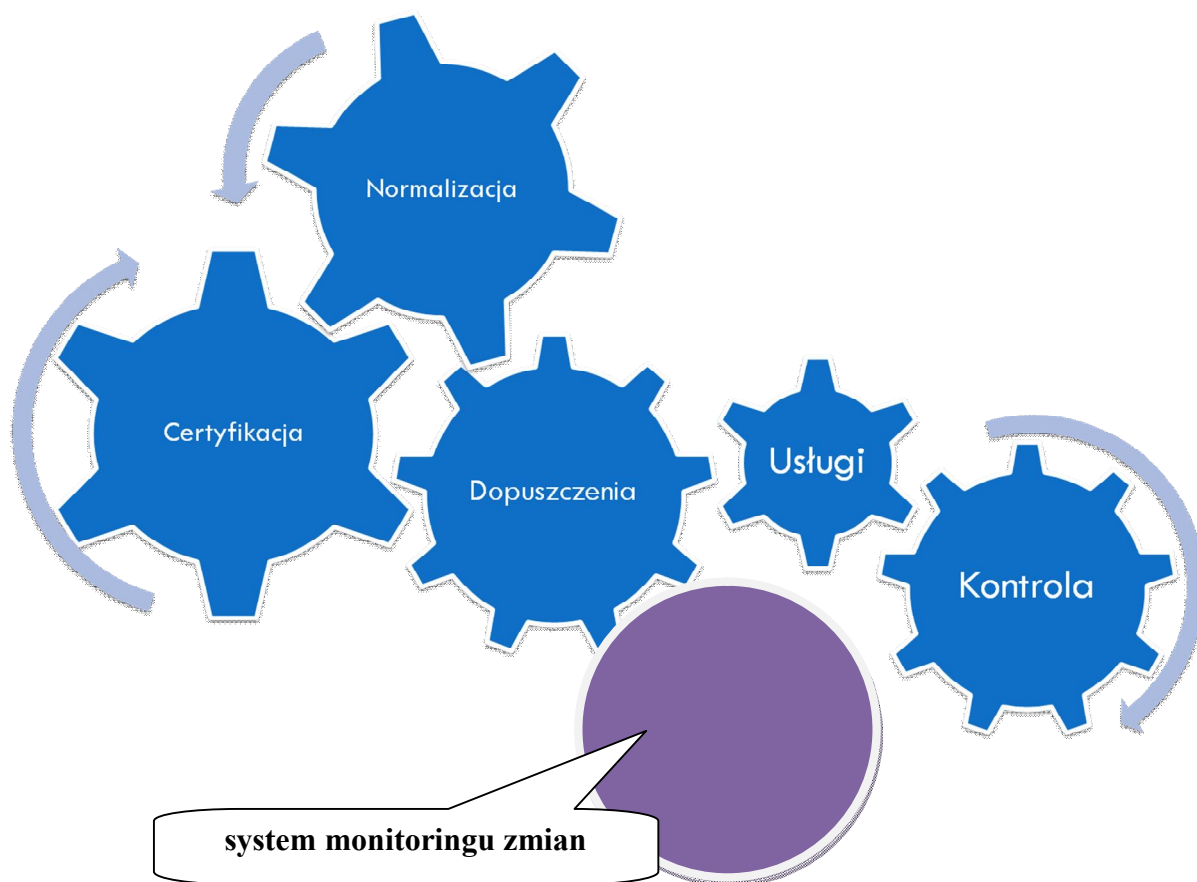
Faktem jest, iż system dopuszczeń wyrobów wprowadzanych do użytkowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej oraz wykorzystywanych przez te jednostki do alarmowania o pożarze lub innym zagrożeniu oraz do prowadzenia działań ratowniczych, a także wyrobów stanowiących podręczny sprzęt gaśniczy, które mogą być stosowane wyłącznie po uprzednim uzyskaniu dopuszczenia do użytkowania od lat jest ważnym narzędziem na rzecz bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej w RP. Przez kolejne lata system dopuszczeń stosowanych w ochronie przeciwpożarowej ewoluował i istotnie ewoluuje nadal. Aktualnie system dopuszczeń jest szeroko powiązany z obowiązkową certyfikacją w ramach prawa UE (wymagania zasadnicze dla wyrobów), normalizacją, a także coraz skuteczniejszą kontrolą i nadzorem rynku wyrobów i usług na rzecz ochrony przeciwpożarowej.

Ryc. 6 Powiązania systemu dopuszczeń z obowiązkową certyfikacją (wymagania zasadnicze dla wyrobów), normalizacją a także kontrolą i nadzorem rynku wyrobów i usług na rzecz ochrony przeciwpożarowej. (źródło opracowanie własne)

Fig. 6 Relationship of approval system with mandatory certification (essential requirements for products), standardization and market control and supervision of products and services for fire protection.

Wdrożenie wyżej opisanego – systemu monitorowania zmian w rozporządzeniu dotyczącym świadectw dopuszczenia, jest innowacyjnym i unikalnym rozwiązaniem pozwalającym na efektywne nowelizowanie prawa na rzecz bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej. Przygotowanie i wdrożenie tego systemu monitorowania zmian znacząco wzmacnia rolę dopuszczeń wyrobów stosowanych w ochronie przeciwpożarowej, zapewniając bieżącą możliwość odpowiadania na zgłaszane potrzeby. Tym samym należy stwierdzić, iż w powiązaniach systemu dopuszczeń pojawił się kolejny ważny element, istotny dla jego ciągłego doskonalenia, jakim jest system monitorowania zmian, zgłaszania uwag, analizy potrzeb i na bieżąco przygotowywania kolejnych nowelizacji przepisu.

Ryc.7. Powiązania systemu dopuszczeń z systemem monitoringu zmian.
(Źródło opracowanie własne)

Fig. 7 Relationship of the approval system with system of monitoring changes.

Literatura

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380, z późniejszymi zmianami);
2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie wykazu wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania (Dz. U. Nr. 143 poz. 1002);
3. Rozporządzenie z dnia 27 kwietnia 2010 zmieniające rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie wykazu wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania (Dz. U. Nr. 85 poz. 553);

4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych czynności wykonywanych podczas procesu dopuszczenia, zmiany i kontroli dopuszczenia wyrobów, opłat pobieranych przez jednostkę uprawnioną oraz sposobu ustalania wysokości opłat za te czynności (Dz. U. Nr 143 poz. 1001);
5. Kowalski M., *Rozporządzenie dla straży pożarnej*, Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza nr 03/08, Wydawnictwo Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej, Józefów 2008;
6. Standardy CNBOP-PIB 0001:2011, wydanie 3 Ocena zgodności wyrobów budowlanych służących do ochrony przeciwpożarowej;
7. Standardy CNBOP-PIB 0002:2010, wydanie 2 ocena zgodności wyrobów wykorzystywanych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej.

ml. bryg. mgr inż. Jacek Zboina

Urodzony w 1975 roku, absolwent Szkoły Głównej Służby Pożarniczej (SGSP) w zakresie Inżynierii Bezpieczeństwa (studia inżynierskie ukończone w 1999 rok, magisterskie w 2001 rok) – funkcjonariusz, oficer Państwowej Straży Pożarnej. Po ukończeniu studiów w latach 1999-2002 pracownik SGSP. Od 2002 roku pracownik Jednostki Certyfikującej Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej Państwowego Instytutu Badawczego (CNBOP PIB) na stanowisku specjalisty, a następnie starszego specjalisty, ds. systemów sygnalizacji alarmu pożarowego i automatyki pożarniczej. Od 01.01.2006 roku. Kierownik Jednostki Certyfikującej CNBOP PIB. Od 01.06.2009 roku do chwili obecnej Z-ca Dyrektora CNBOP PIB ds. certyfikacji i dopuszczeń.

Recenzenci

bryg. dr inż. Waldemar Wnęk

st. bryg. mgr inż. Piotr Wojtaszewski

